

Statistikaamet – infoteenuse pakkuja

Majandusarvestuse õpetajate aastaseminaril,
26.11.2015

Tuulikki Sillajõe
Statistikaameti peadirektori asetäitja

Sisu

1. Riikliku statistika roll – Tuulikki Sillajõe
2. SA praegused tooted ja teenused – Aime Lauk
3. SA võimalikud uued tooted ja teenused – Alan Vask

Riiklik statistika on osa statistikast

Riiklik statistika inglise keeles

official statistics

state statistics

national statistics

public statistics

community statistics

European statistics

Riiklik statistika rahvusvahelistes õigusaktides

Riikliku statistika põhiprintsiibid Euroopa Majanduskomisjoni piirkonnas

(vastu võetud ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni 47. istungil 15.04.1992 Genfis; täiendatud 29.01.2014)

Euroopa Liidu Nõukogu määrus ühenduse statistika kohta
(vastu võetud 11.03.2009, täiendatud 29.04.2015)

Euroopa statistika tegevusjuhised
(vastu võetud Statistikaprogrammi Komiteel 24.02.2005, täiendatud 28.09.2011)

Riiklik statistika Eesti õigusaktides

Eesti riikliku statistika seadus

(jõustunud 01.08.2010)

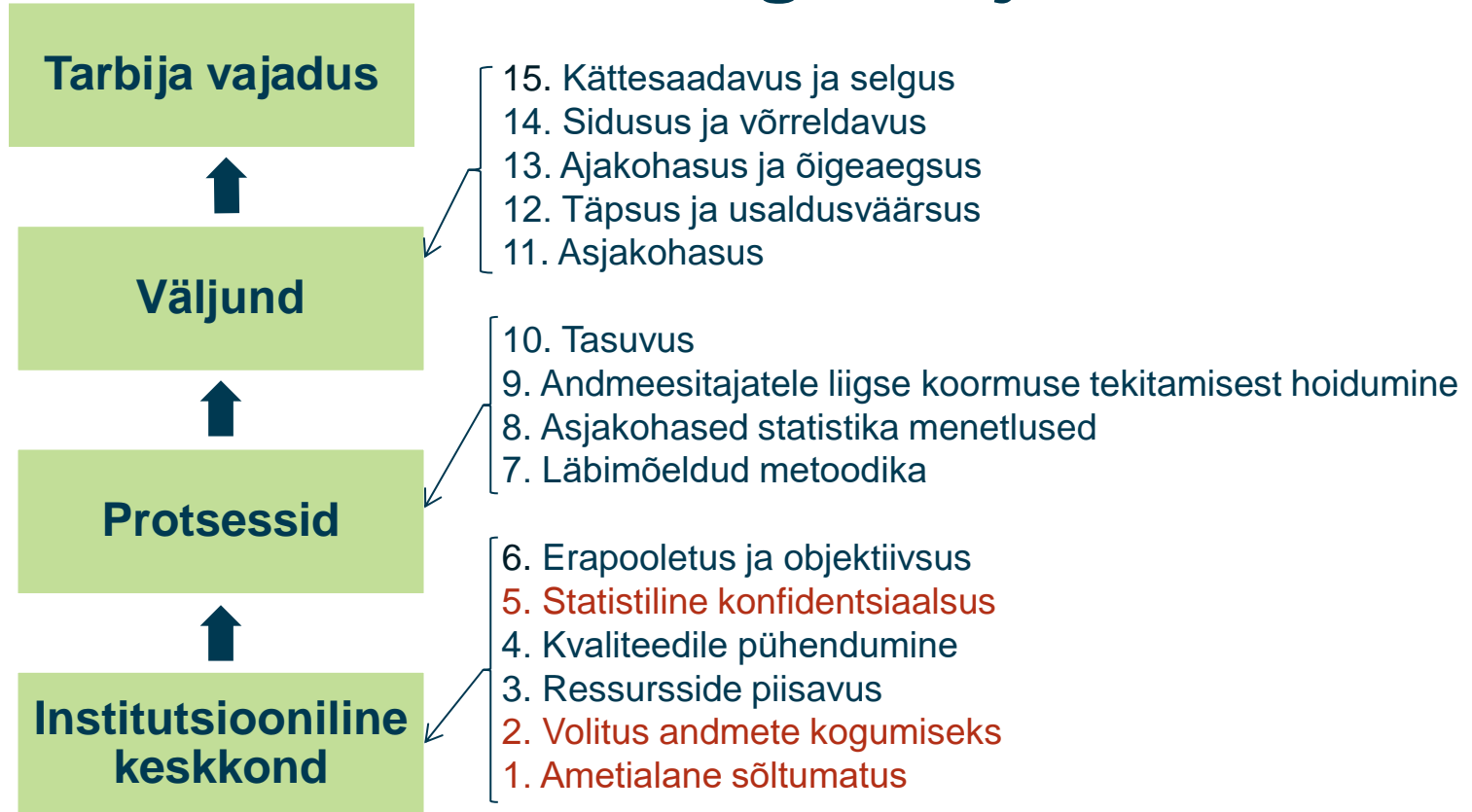
Statistikaameti kogutud ja töödeldud andmete kaitse kord

(RT I 2001, 14, 63, RT I 2004, 53, 381)

Statistikaameti põhimäärus

(RT I, 30.08.2013, 1)

Euroopa statistika tegevusjuhhis

1. Ametialane sõltumatus (1)

Statistika usaldatavuse tagab statistikaasutuste ametialane sõltumatus poliitilistest, regulatiiv- ja haldusüksustest ja -asutustest ning erasektorist.

1. Statistikaasutuse **sõltumatus** on seadusega sätestatud
2. Statistikaasutuse juht on **piisavalt kõrge ametnik**, tagamaks ligipääsu poliitilistele ning haldusasutustele kõrgeimal tasemel
3. Statistikaasutuse juht vastutab statistika sõltumatu tegemise eest

1. Ametialane sõltumatus (2)

4. Statistikaasutuse **juht on ainupädev** otsustama statistikameetodite, -standardite ja -menetluste üle ning avaldatava statistika sisu ja ajastuse üle
5. **Statistikaprogramm avaldatud** ja selle täitmise kohta regulaarne **aruanne**
6. Statistika avaldamine on **selgelt eristatav** poliitilistest avaldustest
7. Statistikaasutus **kommenteerib avalikult** statistika kritiseerimist ja väärkasutamist
8. Statistikaasutuse **juht ametisse üksnes ametialase pädevuse alusel**

5. Statistiline konfidentsiaalsus

Täielikult on tagatud andmeesitajate (kodumajapidamised, ettevõtted, haldusasutused ja muud andmeesitajad) privaatsus, nende esitatava teabe konfidentsiaalsus ja selle kasutamine ainult statistilistel eesmärkidel.

1. Statistiline **konfidentsiaalsus** on seaduses sätestatud
2. Ametisse astumisel allkirjastatakse **konfidentsiaalsuskohustus**
3. Statistilise konfidentsiaalsuse **tahtliku rikkumise eest** on ette nähtud **karistused**
4. Juhised ja suunised statistilise konfidentsiaalsuse tagamiseks statistika tegemisel ja levitamisel, **avalik konfidentsiaalsuspoliitika**
5. Andmebaaside turvalisuse ja terviklikkuse kaitseks on võetud **füüsilised, tehnoloogilised ja organisatsioonilised meetmed**
6. Teadustöök üksikandmetele **juurdepääs on rangelt reguleeritud**

Statistiline konfidentsiaalsus

koosneb kolmest võrdselt olulisest komponendist

- 1) üksikute statistiliste üksustega seotud andmete kaitse (võrdselt nii füüsilise kui ka juriidilise isiku puhul)
- 2) riikliku statistika tegemiseks kogutud andmete muudeks kui statistilisteks eesmärkideks kasutamise keeld
- 3) riikliku statistika tegemiseks kogutud andmete ebaseadusliku levitamise keeld

Kõik kolm kehtivad alaliselt

Riikliku statistika tegijad Eestis

Statistikaamet

Eesti Pank

Eesti Pank koostab Eesti maksebilansi. Eesti Pank kogub andmeid oma ülesannete täitmiseks vajaliku raha-, finants- ja maksebilansistatistika saamiseks ja avaldamiseks riikliku statistika seaduses sätestatud alustel ja korras

Statistikanõukogu

- Moodustatakse rahandusministri ettepanekul VV korraldusega neljaks aastaks
- Liikmetele tasu ei maksta
- Koosneb 13 liikmest
  - 1 Statistikaametist
  - 1 Eesti Pangast
  - 1 Andmekaitse Inspeksioonist
  - kokku 10 tarbijate, andmeesitajate ja ekspertide esindajat
- Nõukogu koosolekute protokollid on avalikud

Riikliku statistika programm

- Koosneb:
  - VV kinnitatud statistikatööde loetelu
  - EP presidendi kinnitatud statistikatööde loetelu
- Koostatakse viieks aastaks

Statistikatööde õiguslik alus

- **EL määrustest** tulenevad statistikatööd
- **Muud rahvusvahelised kokkulepped** – EL direktiividest ja otsustest ning rahvusvahelistele organisatsioonidele andmete esitamise kohustustest (ei saa andmeid EUROSTATi kaudu) tulenevad tööd
- **siseriiklikul tellimusel** põhinevad tööd

Statistikatööde liigid

- Põhistatistika – iga aasta tehtav
- Tsükliline statistika – teada oleva sagedusega
- Ebaregulaarne statistika – teadmata sagedusega
- Statistika arendus – arendustööd
- Statistiline analüüs – analüütilised tööd
- Statistilised registrid – statistilise registri pidamisega seotud tööd

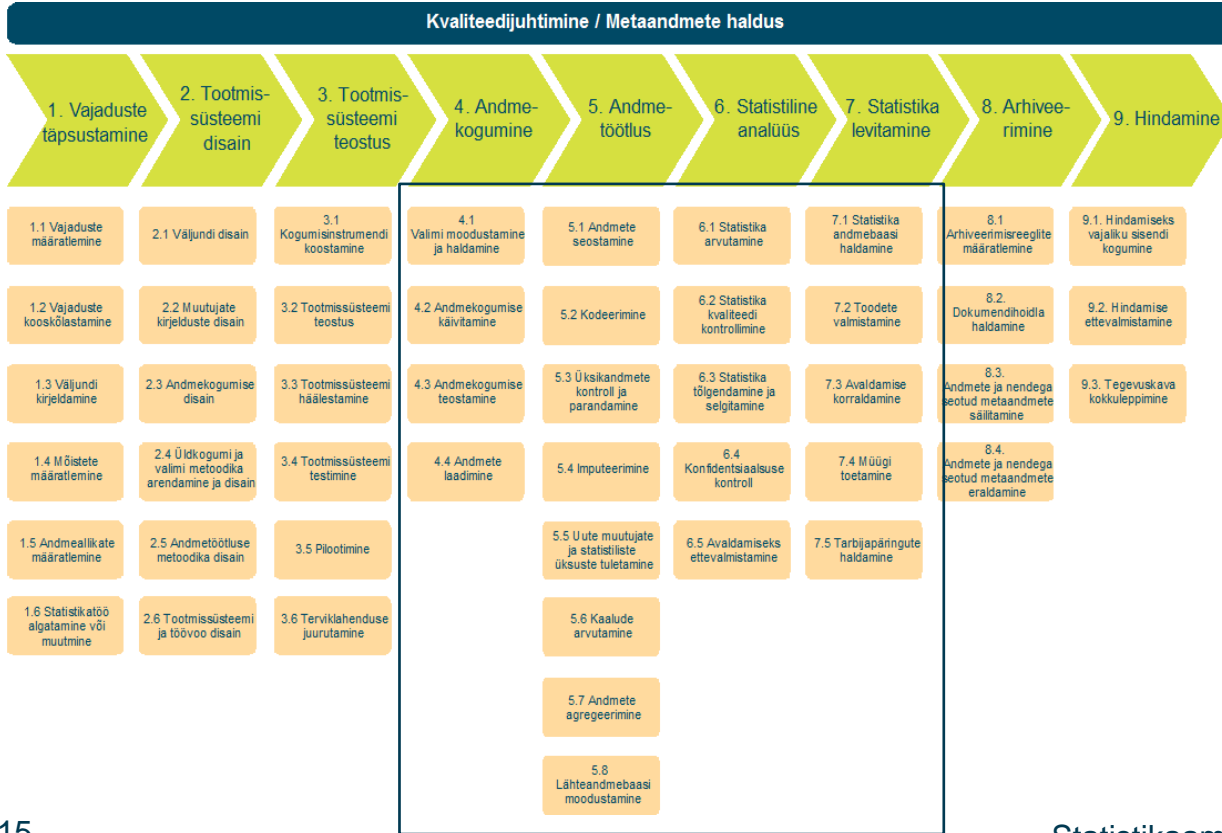
Statistikatöö kirjeldus

- Nimetus
- Sagedus
- Periood või moment
- Väljundnäitajad
- Eeldatav maksumus
- Avaliku huvi peamine esindaja
- Rahastamise allikas
- Seosed teiste statistikatöödega
- Kavandatavad suuremad meetodikamuudatused

Programmi aruandlus

- SA esitab iga aasta 31. märtsiks statistikanõukogule ja RM-le programmi täitmise kohta aruande, mis avaldatakse SA veebilehel
- RM esitab selle aruande VV-le iga aasta 30. aprilliks koos statistikanõukogu tegevusaruandega
- Aastaaruanne sisaldab
  - ülevaadet programmi täitmise kohta
  - ülevaadet andmeesitajate nii olemasoleva kui ka lisanduva halduskoormuse kohta
  - ülevaadet tarbijate rahulolu kohta riikliku statistikaga
  - ülevaadet andmekogude kvaliteedi hindamistest
  - järgmise nelja aasta jooksul programmi lisanduvate suuremahuliste statistikatööde loetelu, nende vajaduse põhjendust ja eeldatavat maksumust

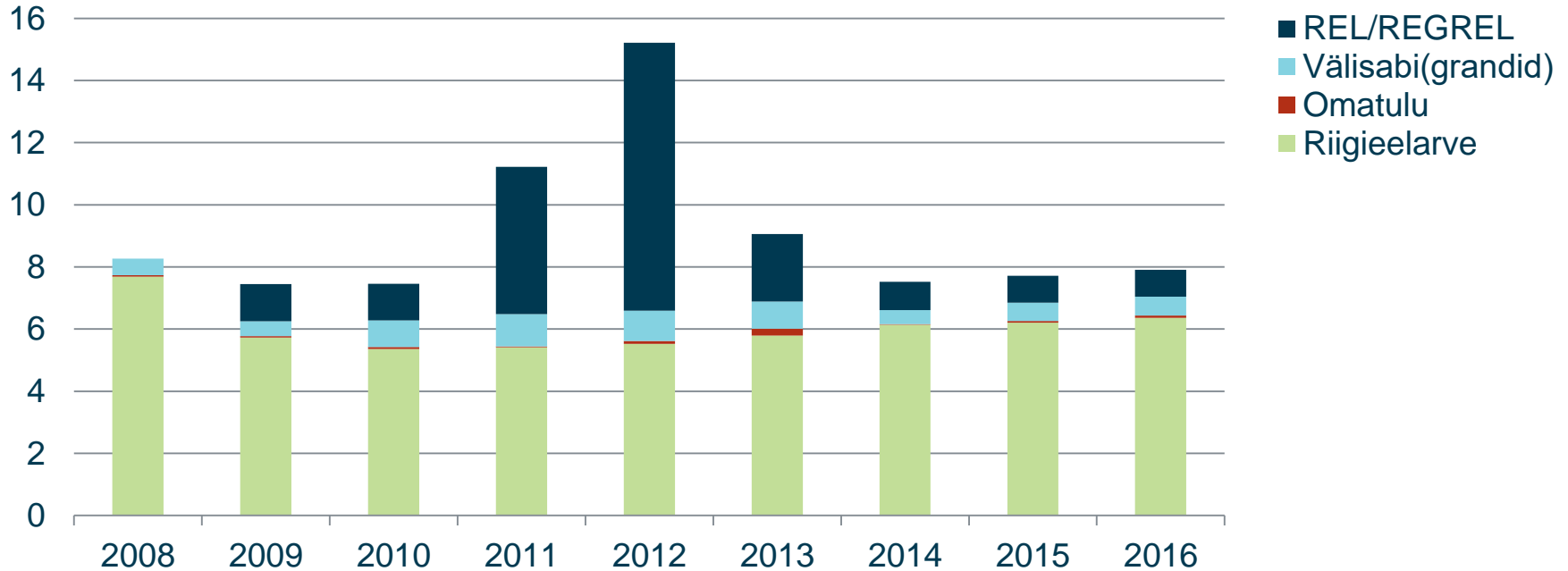
Riikliku statistika põhiprotsessi tegevused – *GSBPM*

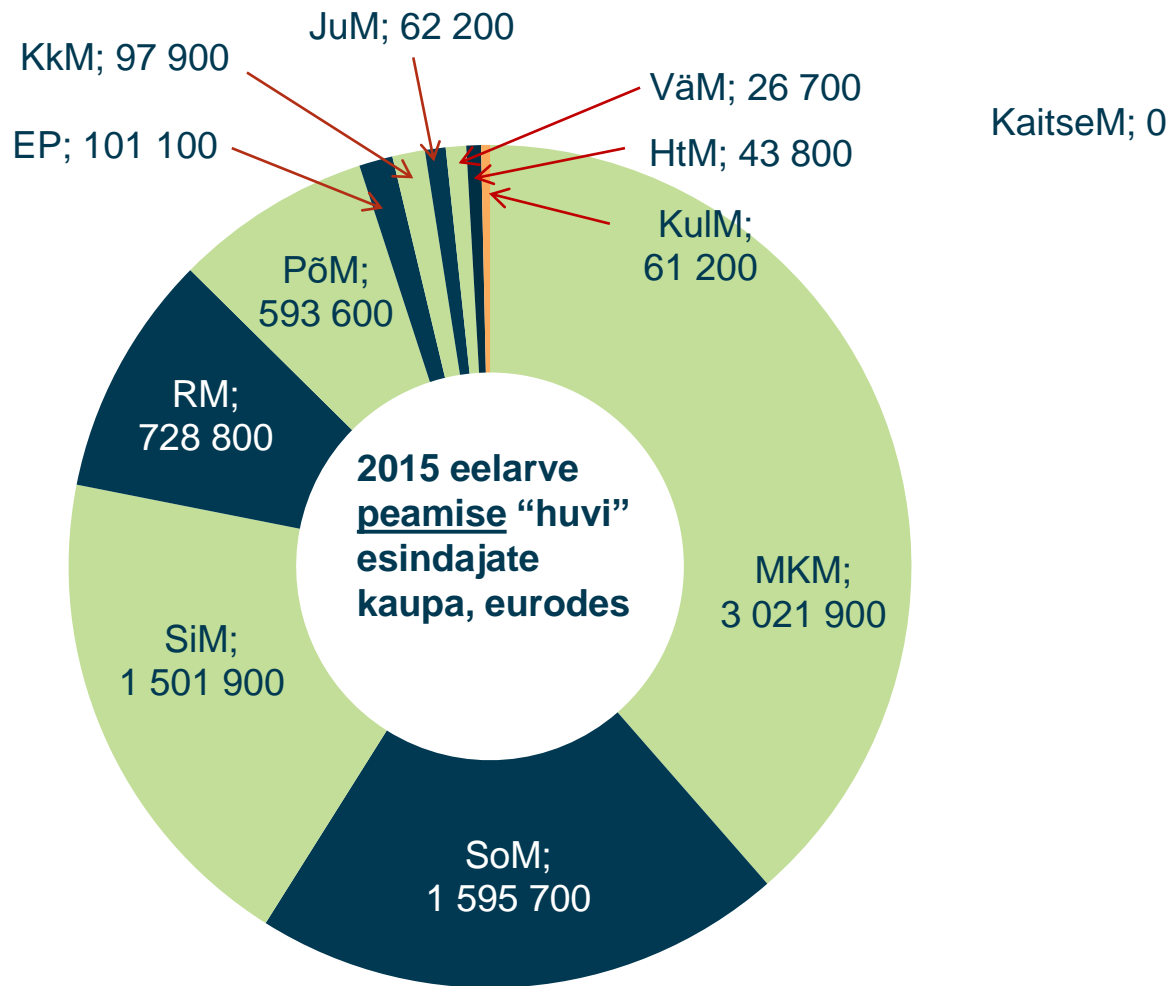

Riikliku statistika tegemine

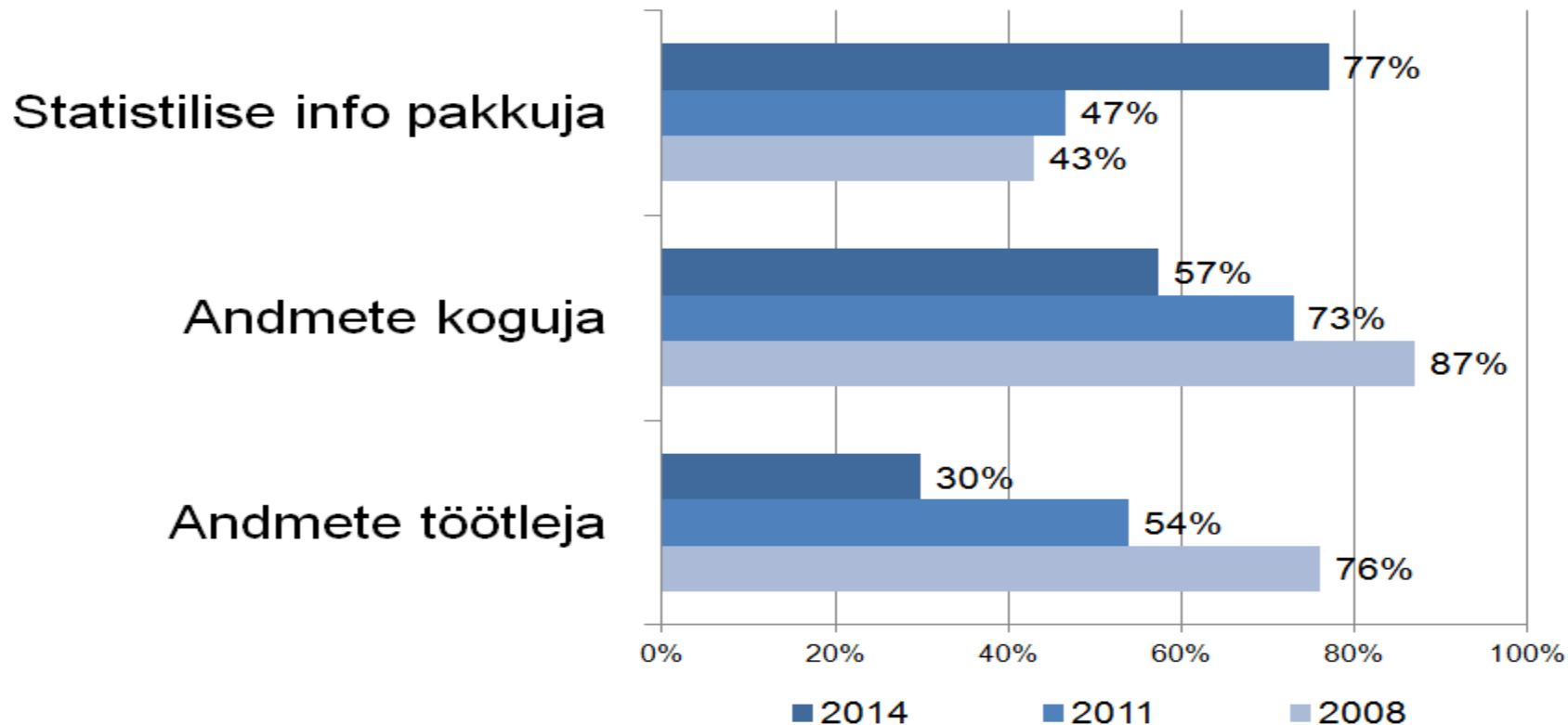

Statistikaameti eelarve (miljon eurot)

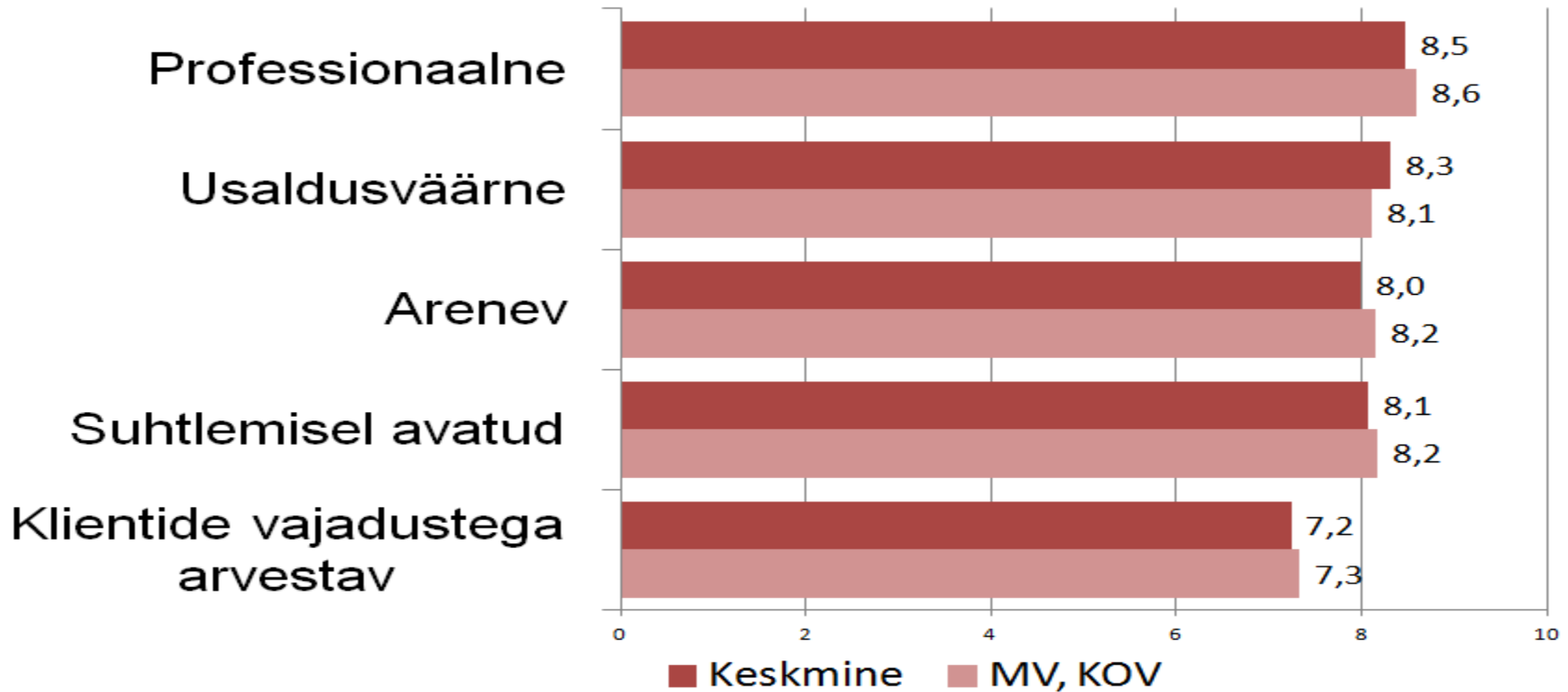

Statistikaameti kõige iseloomulik roll

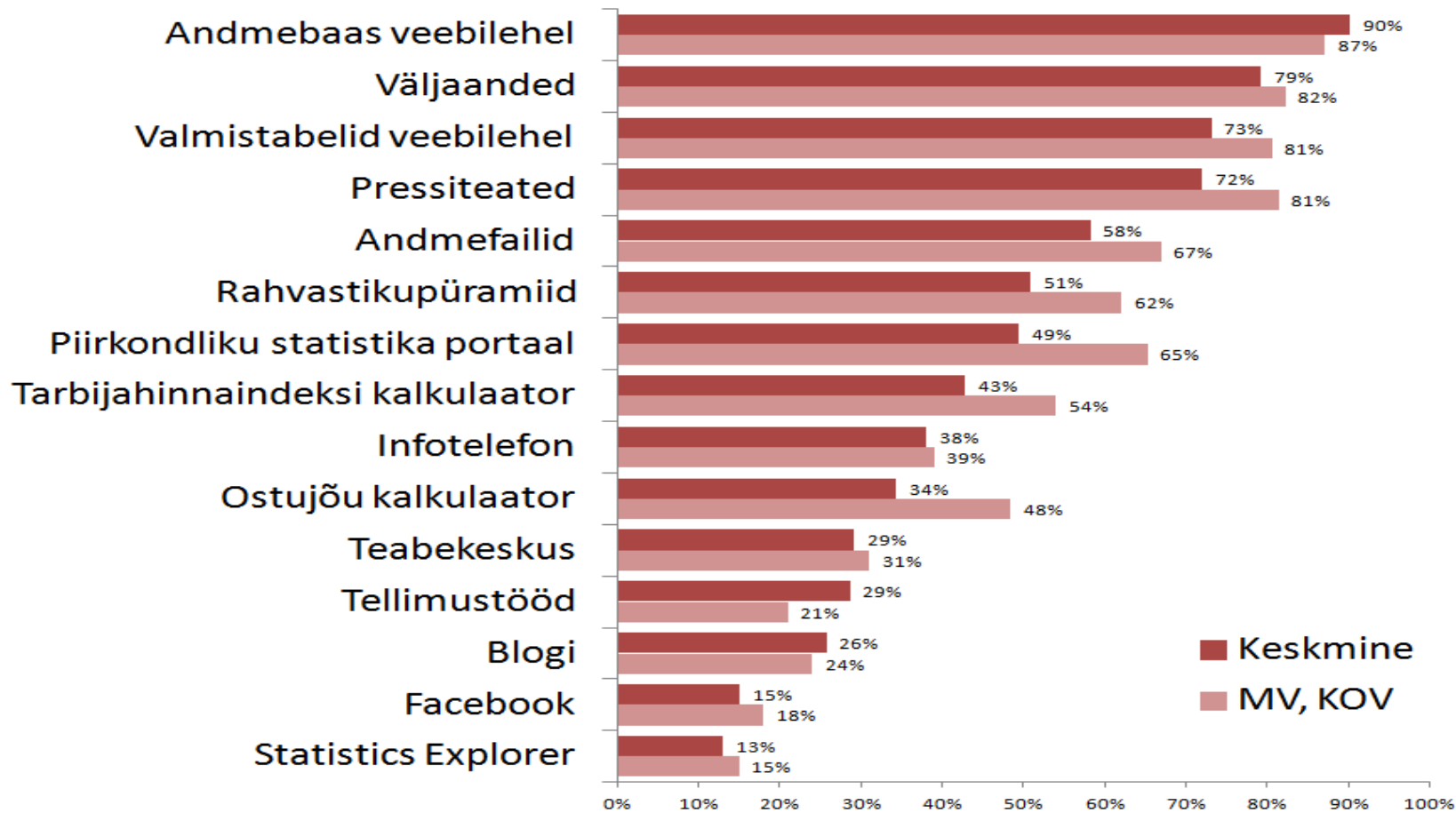

SA on statistilise info pakkujana, 2014

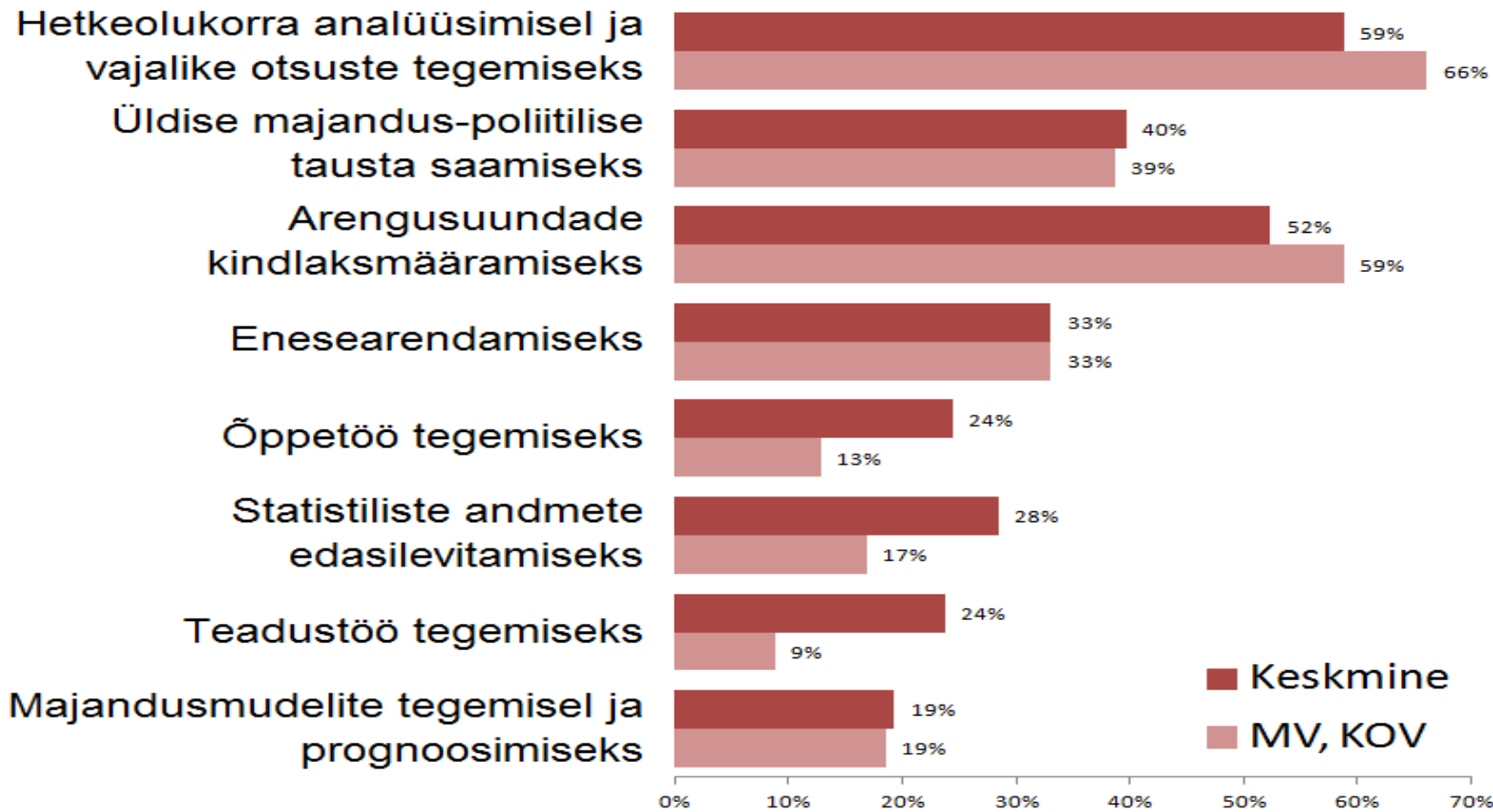

Rahulolu SA infoallikatega, 2014

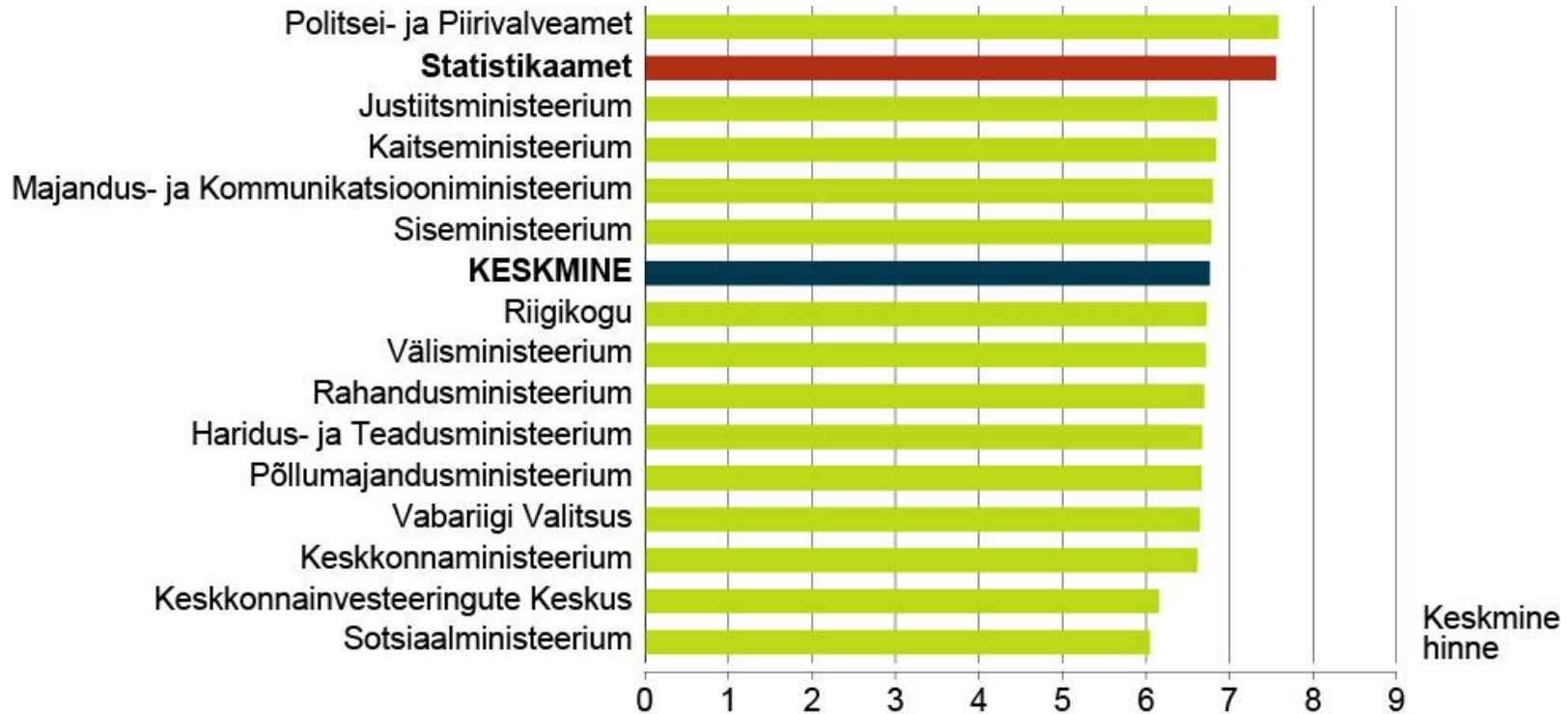
Riikliku statistika kasutamise eesmärgid, 2014

Tarbijauringute kokkuvõte

- Hinnangud Statistikaametile kui info pakkujale on aastate jooksul paremaks läinud
- Hinnang statistika kättesaadavusele ja selgusele on paranenud
- Statistika kasutamise eesmärgid on jäänud samaks
- Sagedased statistikatarbijad hindavad positiivsemalt
- Positiivsemalt hindavad meedia, finants- ja kindlustusettevõttes
- Oodatakse arenguid, peamiselt infotehnoloogilisi
- Jätkuvalt soovitakse detailsemaid andmeid ja kiiremat avaldamist

Üldhinnang meediaga suhtlemisele, 2014

Hinnang Statistikaametile

- 12 hinnatud kategooriast hindasid ajakirjanikud Statistikaameti meediatöö uuringus osalenuist **kõige paremaks 8 puhul**: teavitamise avatus, päringutele vastamise kiirus; teabe usaldusväärsus, teavitamise operatiivsus, juhtkonna kättesaadavus, hinnang koduleheküljele, teavitamise parteipoliitiline sõltumatus, edastatava info selgus ja arusaadavus.
- **Ülejäänud 4 puhul** – üldine imago, meediaga suhtlemise oskus, pressiesindaja kättesaadavus, hinnang sotsiaalmeediale – oli Statistikaamet paremuselt **teisel kohal**.
- Kõige kõrgemalt – hinne üle 8 palli – hindasid ajakirjanikud Statistikaameti mainet ja teavitamise parteipoliitilist sõltumatust. Ka kõikide teiste meediasuhtluse komponentide hinded olid üle 7.

Andmeallikad

Andmekogumise mahud

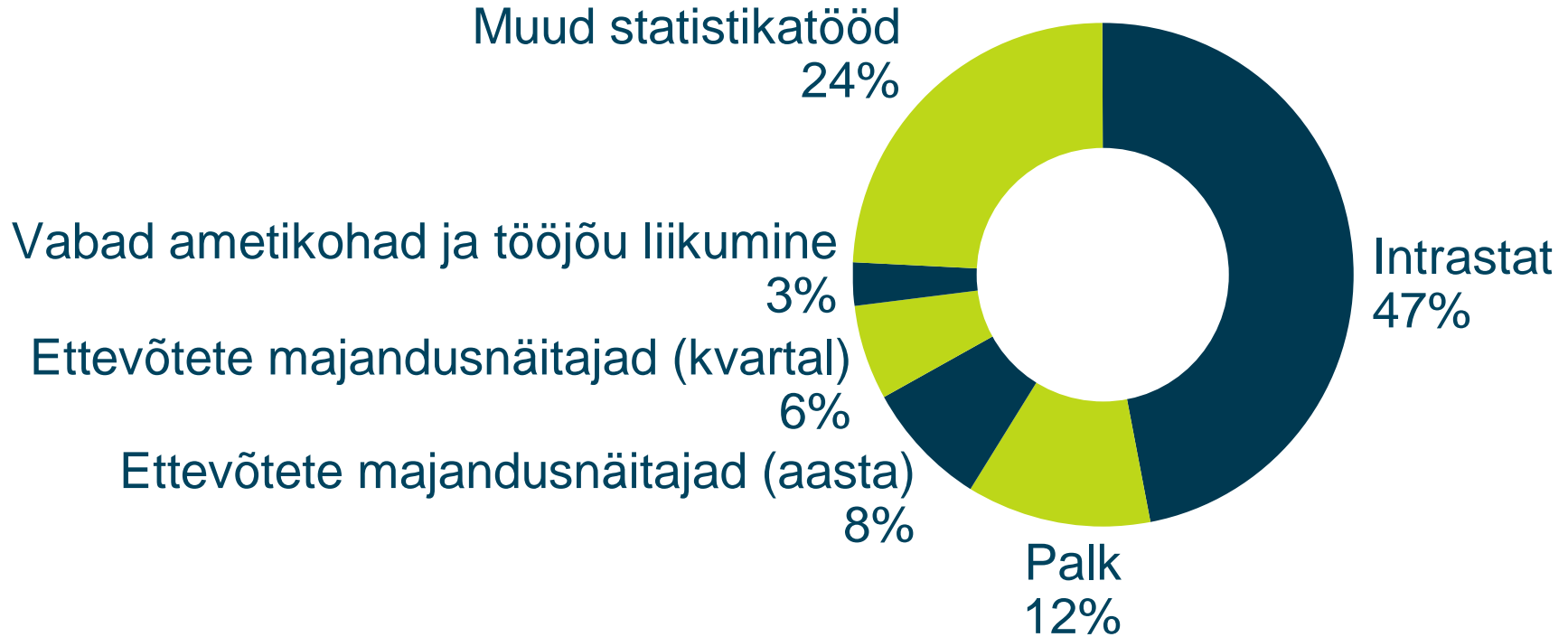
- SA kogub aastas ca 420 000 küsimustikku
- Neist 40 000 üksikisikutelt
- Lõviosa andmetest kogutakse läbi eSTATi rakenduse
- Küsitlusvõrk ca 80–100 küsitlejat
- Andmekogusid kasutab 64% statistikatöid, **võimalik maksimum** ilma andmekogusid täiendamata on 68%

SA kogub andmeid ise ainult siis, kui

- Andmekogudes vajalikke andmeid ei ole
- Andmekogudes olevaid andmed ei ole võimalik panna vastavusse riikliku statistika definitsioonidega
- Andmekogudesse tekivad andmed liiga hilja või erineva sagedusega
- Vajalikke andmeid pole mõistlik andmekogudesse pannagi
- Andmeesitajad ei usalda oma andmeid teistele kui riikliku statistika tegija, kes peab kaitsma statistilist konfidentsiaalsust

Aruandluskoormus statistikatöö järgi 2014

Väliskaubandusstatistika täna

- MTAst saadakse andmed kaubavahetuse kohta kolmandate riikidega, mis moodustab välistehingute väärtusest ligi 20%
- Andmed EL-sisese kaubavahetuse kohta kogutakse kaupade sisseveo ja väljaveo aruandega (Intrastat)

Maailm muutub

- Digiinfo üleküllus
- Arvutite suurenev info töötlemise võime
- Uued tehnoloogilised võimalused, nt avaandmed (*open data*), suurandmed (*big data*), masinloetavad andmed, andmete hoidmine pilves, nutiseadmed jms
- Andmeesitus- ja andmeedastusstandardite (*SDMX, DDI* jt) areng
- Statistika tegemise standardite areng (*QAF, GSBPM, GSIM*)

Väljakutsed statistikategijate ees (I)

- Statistikavajadus kasvab üha kiiremini
- Andmeesitajate valmisolek andmeid esitada väheneb
- Nii andmeesitaja kui ka tarbija eeldavad, et SA kasutab olemasolevaid tehnoloogilisi lahendusi
- Suureneb sõltuvus riiklikest andmekogudest
- Vajadus koordineerida andmekogude sisu jms
- Potentsiaalsed uued andmeallikad, nt
    mobiilpositsioneerimine, kaardimaksekeskus, kaupluste
    kassasüsteemid, arveldusandmed, internetipostitused,
    kiiruskaamerad jms

Väljakutsed statistikategijate ees (II)

- Andmekogumise asemel muutub üha olulisemaks oskus leida iga statistikatöö jaoks kvaliteedilt ja koosseisult parimad juba olemasolevad andmed, oskus eri andmeallikaid kombineerida ja siduda ning saadud andmeid töödelda
- Iseloomustab neid andmeallikaid üks – need ei ole ega peagi olema loodud statistika tegemiseks. Statistika tegemiseks tuleb need andmestikud süstematiseerida ja töödelda
- Suurenev investeeringute vajadus IT-arendusse
- Konkurents personali pärast pankade ja analüüsikeskuste, interneti- ja infotehnoloogiaettevõtetega

Kokkuvõte

1. SA on infoteenuse pakkuja
2. SA kasutab andmeid, mis on esitatud riiklikesse andmekogudesse (kui sisu ja tähtaeg sobib)
3. Faktidepõhine otsustamine eeldab üha rohkem ja üksikasjalikumat statistikat
4. Ettevõtete aruandluskoormust saavad vähendada riigiasutused koos, mitte igaüks eraldi
5. Ettevõtete koormuse vähendamine suurendab SA töömahtu ja investeringute vajadust

Täna tähelepanu eest!

tuulikki.sillajoe@stat.ee

REPUBLIKA
SRBIJA
STATISTIKA